

nl

Europese Unie
Regionaal beleid

info regio

panorama

| 13 | april 2004 |

Focus op de uitbreiding

Een nieuw partnerschap voor cohesie

Inhoud

Focus op *de uitbreiding*

Omvormen van de Unie

De uitbreiding leidt tot veranderingen in het bestuur, de financiering en de prioriteiten van de EU. John Bachtler beschrijft de uitdagingen waarvoor het Europese cohesiebeleid staat.

Het ISPA in actie: Letland, Roemenië, Litouwen, Slovenië

Europees geld voor Podlasie (Polen)

ISPA, Phare, Sapard... Al een aantal jaren draait het noorden van Podlasie mee in de communautaire programma's die bijdragen aan verbetering van de infrastructuur, het milieu, het concurrentievermogen van het bedrijfsleven en het leefklimaat van de bewoners van deze regio in het uiterste oosten van de nieuwe Unie. Daarbij worden betrokkenen en besluitvormers vertrouwd gemaakt met de Europese spelregels.

Uit de praktijk: Cyprus, Estland, Malta

Interreg/Phare CBC in actie: Bulgarije, Tsjechische Republiek, Hongarije, Slowakije

3

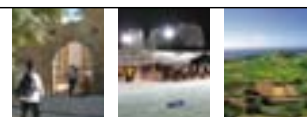
10

11

14

17

Foto's (bladzijden): Europese Commissie (1, 4, 5, 6, 7, 8, 9), project promoters (10, 14, 15, 16, 17), Gemeente Augustow (3, 11), Grzegorz Chelminski (12), Andrzej Chrobak (12), Gemeente Suwalki (13), Toerisme-kantoor Malta (16).
Omslag: Boedapest (Hongarije) — Szechenyi-brug over de Donau en Pest op de achtergrond.

Eindredactie: Thierry Daman, EG, DG Regionaal beleid.

Dit magazine is in het Engels en het Frans gedrukt op kringlooppapier.

Het thematisch dossier is in 19 talen van de Europese Unie beschikbaar op de website
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Uitbreiding en EU-cohesiebeleid

Omvorming van de Unie

Door John Bachtler⁽¹⁾

Stadsvernieuwingsproject in Augustow gefinancierd door Phare

De uitbreiding leidt tot fundamentele veranderingen in het bestuur, de financiering en de prioriteiten van de EU.

John Bachtler beschrijft de uitdagingen waarvoor het cohesiebeleid van de EU staat.

Na meer dan tien jaar van hervormingen en onderhandelingen nadert de EU de economische en politieke mijlpaal die de uitbreiding vormt. Op 1 mei 2004 zullen tien nieuwe staten tot de Unie toetreden: Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en de Tsjechische Republiek. Roemenië en Bulgarije werken aan toetreding in 2007 en Turkije is in afwachting van de start van de onderhandelingen. Andere potentiële lidstaten (Kroatië, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Bosnië-Herzegovina en Servië-Montenegro) hebben de toetreding aangevraagd of zullen dat zo snel mogelijk doen.

Tegen de historische achtergrond van een zich uitbreidende EU bevindt de Europese Unie zich in een kritieke fase van

discussie en besluitvorming over de toekomst van bestuur, financiering en beleidsdoelstellingen van de Unie.

In mei 2003 kwam de Conventie over de „Toekomst van Europa” officieel met een breed pakket voorstellen voor het maken van beleid in de EU, de deling van macht, het functioneren van de Europese instellingen en de stemverhoudingen. Met deze voorstellen wordt gestreefd naar een efficiëntere en transparantere EU.

Aangaande financiering heeft de Europese Commissie een mededeling over de financiële vooruitzichten voor de periode na 2006 gepubliceerd. Alhoewel de mogelijkheden voor drastische begrotingswijzigingen worden beperkt door het besluit van de Europese Raad om het GLB over een relatief lange periode te hervormen, doet de Commissie voorstellen om de begroting van de Unie af te stemmen op de doelstellingen van groei en concurrentievermogen uit de agenda van Lissabon. Daarnaast wordt de begrotingsdiscussie beïnvloed door de steun die in de toekomst moet worden gegeven aan de buitengrenzen en aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

⁽¹⁾ Directeur van het European Policies Research Centre van de University of Strathclyde, Glasgow, Verenigd Koninkrijk (<http://www.eprc.strath.ac.uk>).

Drie vragen aan Péter Balázs, lid van de Europese Commissie

Op welke manier heeft naar uw mening de pretoetredingsfase bijgedragen aan het verkleinen van het gat met de 15 lidstaten?

Op het gebied van milieu en transport, daar waar de nieuwe lidstaten een achterstand hadden, hebben grote projecten nu al Europese steun ontvangen. De kwaliteit van de infrastructuur is verbeterd en de nationale overheden hebben geleerd hoe het cohesiebeleid werkt. Daarom bevinden ze zich nu in een goede positie om optimaal te kunnen profiteren van de regionale steun.

Wat is voor u de grootste uitdaging met het oog op de implementatie van het cohesiebeleid in de nieuwe lidstaten in de periode 2004-2006?

Het juiste beheer, het vinden van kwalitatief hoogwaardige projecten en het opzetten van samenwerkingsverbanden zijn allemaal belangrijke uitdagingen. De periode tussen 2004 en 2006 is maar kort. Het vereist snelle actie, ook gezien de „decommitment rule” „n+2”.

Wat denkt u van de voorstellen van de Commissie met betrekking tot de nieuwe financiële vooruitzichten en de hervorming van het cohesiebeleid na 2006?

De voorstellen gaan in op de toename van de verschillen na de uitbreiding. Zij willen meer geld beschikbaar stellen voor de minder ontwikkelde regio's en daarnaast wijzen zij voldoende middelen toe los van de convergentiedoelstelling. Naast deze tweeledige benadering ben ik ook van mening dat het cohesiebeleid volledig in dienst van de Lissabonagenda moet worden gesteld. Het cohesiebeleid speelt een essentiële rol om de Europese economie competitiever te maken.

het BBP per hoofd van de bevolking in een aantal nieuwe lidstaten (Cyprus, Malta, Slovenië en de Tsjechische Republiek) ongeveer gelijk is aan het niveau van de armste landen in de EU-15 of zelfs hoger, is het BBP per hoofd van de bevolking in de meeste nieuwe lidstaten niet meer dan 60 % van het gemiddelde van de EU-25. In Letland is dit zelfs niet meer dan 37 procent ⁽²⁾.

Het is duidelijk dat de nieuwe lidstaten op economisch gebied in de afgelopen jaren grote vooruitgang hebben geboekt. Met uitzondering van de Tsjechische Republiek was in alle toetredende landen de reële groei van het BBP flink hoger dan het gemiddelde van de EU-15 in de periode 1997-2001. De gemiddelde jaarlijkse stijging liep uiteen van 3,3 % in de Slowaakse Republiek tot 6,1 % in Letland. De groei-vooruitzichten voor 2003-2006 wijzen op eenzelfde groei (3-6,3 %), ondanks voorspellingen over een moeizamer economische groei en grotere verschillen tussen de zeer goede economische prestaties van de Baltische staten en die van de andere toetredende landen.

Hoewel de nieuwe lidstaten met de afronding van de toetredingsbesprekingen een prestatie van formaat leveren, is het overgangsproces nog niet voltooid ⁽³⁾. Een aantal nieuwe

Uitdagingen van de uitbreiding

De belangrijkste cijfers over de effecten van de uitbreiding van de EU zijn algemeen bekend. De uitbreiding zal leiden tot een bevolkingsgroei van 20 %, maar tot een stijging van het BBP van slechts 5 %. Hierdoor zal het BBP per hoofd van de bevolking in een EU met 25 lidstaten meer dan 12 % dalen. Hoewel

HONGARIJE

Oppervlakte: 93 030 km²
Bevolking: 10 142 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
53 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Het CB van Hongarije (1 995 miljoen euro) richt zich op het concurrentievermogen van de productiesector, werkgelegenheid en menselijke hulpbronnen, verbetering van vervoers- en milieu-infrastructuur en lokale ontwikkeling.

Hongarije: trainingsprogramma voor jonge Roma

⁽²⁾ Bron: Eurostat, BBP/hoofd van de bevolking (PPS), 2001. Bulgarije en Roemenië hebben per hoofd van de bevolking een BBP van respectievelijk 29 en 27 procent.

⁽³⁾ Transition Report 2003: Integration and regional cooperation, Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, Londen.

lidstaten heeft zich nog niet hersteld van de rampzalige ineenstorting van het BBP in het begin van de jaren negentig. Volgens schattingen van de EBWO was het BBP van Letland, Litouwen en Estland in 2002 in werkelijkheid namelijk nog lager dan in 1989. Ondanks indrukwekkende structurele en institutionele hervormingen kennen alle landen die tot de EU gaan toetreden tekortkomingen op het gebied van de ontwikkeling van financiële markten, de herstructurering van strategische sectoren als energie, zware industrie en landbouw, de kwaliteit van het openbaar bestuur en het ondernemersklimaat. De recente groei werd ondersteund door een sterke consumptie in de particuliere en private sector en had aanzienlijke begrotingstekorten tot gevolg. De algemene overheidstekorten lopen op tot 9 % van het BBP en de overheidsuitgaven zullen onder grote druk komen te staan wanneer de nieuwe lidstaten zich voorbereiden op toetreding tot de eurozone.

Daarnaast kent de situatie op de arbeidsmarkt nog een aantal andere uitdagingen. In de nieuwe lidstaten is de werkloosheid gemiddeld 15 % (maar in een aantal landen slechts 3-6 %). Verbeteringen van de arbeidsproductiviteit gingen gepaard met stagnatie of afname van werkgelegenheid. Er kwamen onvoldoende nieuwe banen om het verlies van werkgelegenheid elders op te vangen. Gemiddeld kennen de nieuwe lidstaten een werkgelegenheid van 56 % (52 % in Polen). In de EU-15 is dit 64 %. De structuur van de arbeidsmarkten in de nieuwe lidstaten verschilt significant van die in de EU-15. Met name het aandeel werkenden in de landbouw is hoger (11 % in plaats van 3), terwijl een veel kleiner aantal mensen in de dienstensector werkzaam is (28 in plaats van 44 %). Willen de toetredende landen de doelstelling van Lissabon halen (70 % werkgelegenheid), dan zal er vooral in de dienstensector nieuwe werkgelegenheid moeten ontstaan ⁽⁴⁾.

De economische groei in de nieuwe lidstaten ging gepaard met een sterke vergroting van de onderlinge verschillen tussen regio's. In bijna elk land groeiden de welvarendste regio's het snelst en liepen zij de ontwikkelingsachterstanden op de EU-15 in. Tegelijkertijd daalde in de armste regio's het BBP per hoofd van de bevolking ten opzichte van het gemiddelde in de EU. Tussen de toetredende landen bestaan aanzienlijke verschillen op het gebied van territoriale structuren en uitdagingen en kansen voor economische ontwikkeling. Er kunnen echter vier algemene ruimtelijke patronen worden onderscheiden.

Om te beginnen was de groei het sterkst in de hoofdsteden en andere grote stedelijke centra. Dit zijn meestal de regio's die een gunstige uitgangspositie voor veranderingen hadden. Zij konden in hoog tempo herstructureringen doorvoeren en zich aanpassen aan de markteconomie. Zo zagen bijvoorbeeld de regio's rond steden als Praag, Bratislava, Boedapest en Warschau hun BBP per hoofd van de bevolking stijgen tot 150 à 220 % van het respectieve landelijke gemiddelde.

In de tweede plaats bestaan er verschillen in economische ontwikkeling tussen de westelijke en de oostelijke regio's van de landen. Veel regio's in de nabijheid van de grens met de EU-15 profiteerden van investeringen, toerisme en grensoverschrijdende samenwerking. In de oostelijke grensregio's

Europese fondsen hebben de omlegging bij Bratislava (Slowakije) medegefinancierd.

daarentegen verbeterde de sociaal-economische positie slechts in geringe mate omdat aan het begin van een overgangperiode de groei het laagst is, de werkloosheid het hoogst en de economische structuur het ongunstigst.

In de derde plaats pakte de overgang vaak ongunstig uit voor kleine steden en plattelandsgebieden. De veranderingen gaan hier vaak gepaard met aanpassingsproblemen vanwege de hoge economische en sociale kosten van de herstructurering, terwijl de kansen op groei gering zijn.

Hoewel er al veel banen verloren zijn gegaan, liggen uiteindelijk de grootste uitdagingen op economisch, sociaal, politiek en milieugebied nog steeds in traditionele industriegebieden. Er is veel vertraging opgetreden bij de herstructurering van de mijnbouw, de staalindustrie, de energiesector en andere zware industrieën.

In de afgelopen tien jaar hebben de nieuwe lidstaten het regionaal beleid in verschillende mate meer op de voorgrond geplaatst. Gestimuleerd door de pretoetredingssteun in het kader van Phare, ISPA en Sapard voor een totaalbedrag van

⁽⁴⁾ Bron: Eurostat. Havlik P. (2003), *EU enlargement: growth, competitiveness and some challenges facing the future Member States*, Vienna Institute for International Economic Studies.

circa 3 miljard euro per jaar in de periode 2000-2006 hebben de toetredende landen hervormingen doorgevoerd in het territoriale bestuur. Dit laatste om de rol van de regio's (in de grotere landen) te vergroten. Verder hebben zij geïnvesteerd in de institutionele infrastructuur voor regionale ontwikkeling. Sinds het eind van de jaren negentig heeft regionaal beleid een wettelijke grondslag gekregen en heeft elk land een hiërarchie van concepten, strategieën, plannen en programma's voor regionaal beleid ontwikkeld. De uitvoering heeft de vorm aangenomen van een reeks maatregelen voor gemeenten en bedrijven.

Nu er in het kader van het cohesiebeleid van de EU veel geld beschikbaar is, staan de nieuwe lidstaten voor belangrijke beleidskeuzes. Aan de ene kant hebben zij regionaal ontwikkelingsbeleid nodig om alle regio's te ondersteunen bij het benutten van hun groeipotentieel, in het bijzonder de regio's die de „motor” van ontwikkelingen zijn. Aan de andere kant hebben ze ook structuurbeleid nodig om de aanpassing van oude industriegebieden te versnellen en de meest afgelegen, armste en structureel achtergebleven regio's te ontwikkelen. Deze bevinden zich vooral aan de oostelijke grenzen van de toetredende landen. Bij het aanpakken van deze problemen bestaat de beleidsagenda voor toekomstige structuur- en cohesiefondsen onder meer uit: de ontwikkeling van elementaire infrastructuurvoorzieningen op die plaatsen waar de huidige capaciteit ontoereikend is; de bevordering van een

Training voor ondernemers in Slowakije

grotere arbeidsmobiliteit en scholing in technologische, management- en ondernemersvaardigheden; milieu-investeringen om een oplossing te vinden voor erfenissen uit het verleden en om te voldoen aan de eisen van EU-richtlijnen; investeringen in O&O, met name door bedrijven; en de ontwikkeling van het MKB, met name van zeer kleine dienstverleners, die goed zijn voor veel banen in de dienstensector.

SLOWAKIJE

Oppervlakte: 48 845 km²
Bevolking: 5 379 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
 47 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Slowakije verdeelt zijn inspanningen (1 041 miljoen euro) over 4 operationele programma's, te weten industrie en diensten, menselijke hulpbronnen, basisinfrastructuur en landbouw en plattelandsontwikkeling.

EU-cohesiebeleid: 2004-2006

Voor de periode 2004-2006 werd eind 2002 onder het Deense voorzitterschap overeenstemming bereikt over een financieel kader. Om ervoor te zorgen dat elke nieuwe lidstaat er na de toetreding financieel gezien beter voor staat dan daarvoor, kwam er in het kader van de toetredingsovereenkomst extra geld om te voldoen aan de eisen van het Schengen-verdrag en om te zorgen dat de nieuwe lidstaten aanvullende betalingen kunnen doen aan boeren. Ook voor-

Uitkeringen voor structuurmaatregelen in de nieuwe lidstaten: 2004-2006 (miljoen euro bij huidig prijspeil)

Land	Doelstelling 1	Doelstelling 2	Doelstelling 3	Interreg	Equal	Cohesiefonds*	Totaal
Tsjechische Rep.	1 454,27	71,30	58,79	68,68	32,10	936,05	2 621,19
Estland	371,36	0,00	0,00	10,60	4,07	309,03	695,06
Cyprus**	0,00	28,02	21,95	4,30	1,81	53,94	113,44
Letland	625,57	0,00	0,00	15,26	8,03	515,43	1 164,29
Litouwen	895,17	0,00	0,00	22,49	11,87	608,17	1 537,70
Hongarije	1 995,72	0,00	0,00	68,68	30,29	1 112,67	3 207,36
Malta	63,19	0,00	0,00	2,37	1,24	21,94	88,74
Polen	8 275,81	0,00	0,00	221,36	133,93	4 178,60	12 809,70
Slovenië	237,51	0,00	0,00	23,65	6,44	188,71	456,31
Slowakije	1 041,04	37,17	44,94	41,47	22,27	570,50	1 757,39
Totaal	14 959,64	136,49	125,68	478,86	252,05	8 495,04	24 451,18

* Gemiddeld

** Inclusief het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV)

zag de overeenkomst in een versnelde cashflowfaciliteit voor Polen ter waarde van 1 miljard euro.

De uiteindelijke financiële voorwaarden voor de uitbreiding zijn flink lager dan het maximum voor vastleggingen en betalingen dat door de EU werd vastgesteld in de Overeenkomst van Berlijn van 1999.

Met betrekking tot de structuurmaatregelen moet een aantal opmerkingen worden gemaakt. In de eerste plaats is Polen met circa 52 % van de gelden voor structuurmaatregelen veruit de grootste individuele ontvanger. In de tweede plaats is het aan het Cohesiefonds toegewezen deel veel groter dan voor de huidige leden: het is goed voor meer dan eenderde van de vastleggingskredieten, tegen 18 % voor de huidige vier ontvangers. Een derde punt is het zeer grote aandeel van doelstelling 1-financieringen binnen de vastleggingen van de structuurfondsen. Dit vertegenwoordigt meer dan 93 % van het totaal, tegen iets minder dan 70 % in de huidige toekenningen voor de EU-15. Dit is duidelijk een gevolg van het feit dat circa 92 % van de bevolking van de tien toetredende landen voldoet aan de criteria van doelstelling 1. Ten slotte zijn de toekenningen per hoofd van de bevolking voor de nieuwe lidstaten substantieel lager dan voor de armere leden van de EU-15. Na toepassing van de voet van vier procent van het BBP zal de steun per hoofd van de bevolking voor structuuruitgaven in de nieuwe lidstaten voor de bestaande vier cohesielanden in 2006 naar verwachting 137 euro bedragen.

Daarom heeft de EU voor de periode 2004-2006 40,7 miljard euro uitgetrokken voor de uitbreiding, waarvan 21,8 miljard euro voor cohesiebeleid (14,7 miljard euro voor structuurfondsen en 7,1 miljard euro voor het Cohesiefonds, prijspeil 1999). Alle nieuwe lidstaten zullen in aanmerking komen voor EU-steun, waarbij de ruimtelijke dekking van de steun zal oplopen van de huidige 40 % van de bevolking van de EU-15 tot 49,5 % in de EU-25. Bijna de gehele steun van de structuurfondsen zal worden uitgekeerd via doelstelling 1-programma's, met uitzondering van een aantal kleine doelstelling 2- en 3-programma's voor Cyprus, Praag en Bratislava en toekenningen voor Interreg en Equal. Circa 61 % van de structuurfondsen zullen worden besteed aan het EFRO, 25 % aan het ESF, 12 % aan het EOGFL en 2,4 % zal worden uitgekeerd via het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV).

TSJECHISCHE REPUBLIEK

Oppervlakte: 78 866 km²
Bevolking: 10 203 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
 62 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

In de Tsjechische Republiek belooft het communautair bestek voor doelstelling 1 een bedrag van 1,45 miljard euro. Dit is voor het hele land met uitzondering van de regio Praag. Het wordt verdeeld in 5 operationele programma's: industrie en ondernemingen, infrastructuur, ontwikkeling van de menselijke hulpbronnen, plattelandsontwikkeling en multifunctionele landbouw. Daarnaast streeft het EPD voor doelstelling 2 voor de regio Praag (71 miljoen euro) vooral naar een verbetering van de stedelijke omgeving.

De nieuwe lidstaten staan voor grote institutionele uitdagingen bij het uitvoeren van het cohesiebeleid van de EU. Ondanks de waardevolle ervaringen die zijn opgedaan in de periode voorafgaand aan de toetreding, blijkt uit de verslagen van de Commissie dat de programmeringscapaciteit bij het beheer en de uitvoering van structuurmaatregelen wordt belemmerd door bijvoorbeeld een ontoereikende strategische leiding, slechte interdepartementale coördinatie en vertragingen bij de totstandkoming van monitoring-systemen. Waarschijnlijk heeft dit ook te maken met een onvoldoende ontwikkelde „pijplijn” voor het genereren van projecten, waardoor een tijdig gebruik van toegekende gelden in gevaar zou kunnen komen. De opnamecapaciteit wordt ook beperkt door een tekort aan gekwalificeerd personeel, slechte communicatie tussen bestuurslagen en een aantal zwakke punten in de door Phare gefinancierde voorbereidende programma's. De mogelijkheden voor regionale participatie bij de ontwikkeling van programma's verschillen sterk, terwijl lokale overheden en NGO's nauwelijks of niet lijken te zijn voorbereid. Ten slotte kunnen de financieringsinstrumenten problemen opleveren vanwege begrotingseisen en een gebrek aan financiële middelen bij potentiële ontvangers. Niettemin zal de periode 2004-2006 een belangrijke kans zijn om te leren, en hebben de ervaringen van nieuwe lidstaten in het verleden (Oostenrijk, Finland, Zweden) geleerd dat praktische ervaring voor het effectief opzetten van programma's snel kan worden opgedaan.

EU-cohesiebeleid: periode na 2007

De toekomst van het cohesiebeleid van de EU na 2006 is veel minder duidelijk. In de verlengde aanloop naar het derde verslag over de cohesie hebben uitgebreide en open discussies plaatsgevonden tussen Europese instellingen, lidstaten en regionale en sectorale belangengroeperingen. Het is duidelijk dat er grote verschillen van mening bestaan over de

Beroepsintegratie in de Tsjechische Republiek

Inspectie door dierenartsen in Letland

begrotingsmiddelen die moeten worden ingezet voor het cohesiebeleid van de EU en de beste modellen voor toewijzing en beheer van middelen. Men is het er echter wel over eens dat middelen met name zouden moeten worden ingezet ten behoeve van de minst ontwikkelde delen van de EU.

Een belangrijk punt voor een aantal cohesielanden en andere regio's is het feit dat zij niet meer voor steun in aanmerking komen vanwege het „statistische effect” (wanneer zij alleen op statistische gronden boven de doelstelling 1-drempel komen). Hiervan zouden zo'n 18,5 miljoen mensen in de EU-25 de gevolgen ondervinden. Deze regio's willen op dezelfde manier worden behandeld als doelstelling 1-gebieden die wel in aanmerking komen. Een aantal lidstaten zou ook willen dat regio's waarvan de steun wordt afgebouwd bij wijze van overgang mogelijk nog gedurende vijf jaar worden ondersteund.

Andere steun voor de armste delen van de EU komt uit het Cohesiefonds, waarvoor ook brede steun bestaat. Wanneer

in een EU-25 een drempel van 90 % van het bruto nationaal inkomen (BNI) zou worden toegepast, zouden alle nieuwe lidstaten in aanmerking komen, met uitzondering van Cyprus. Van de huidige ontvangers zouden Griekenland en Portugal waarschijnlijk in aanmerking komen. Spanje is een grensgeval en zou zonder speciale maatregelen waarschijnlijk te lijden hebben van het statistische effect. Ierland daarentegen, zou zeker worden uitgesloten. Veel nieuwe lidstaten zouden graag zien dat een groter deel van de EU-gelden, net als in de periode 2004-2006, in het kader van het Cohesiefonds beschikbaar blijft.

Het meest omstreden punt is, zoals al gezegd, de vraag of de EU-gelden beschikbaar zijn buiten doelstelling 1, en op welke manier. In de voorstellen van de Commissie zou doelstelling 2-financiering in de toekomst moeten zijn gericht op groei en concurrentievermogen, waarbij alle gebieden buiten doelstelling 1 voor steun in aanmerking komen en lidstaten verantwoordelijk zijn voor het bepalen van de geo-

LETLAND

Oppervlakte: 64 589 km²
Bevolking: 2 332 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
 35 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Letland zal een programma uitvoeren (626 miljoen euro) dat is gebaseerd op vier prioriteiten: territoriale cohesie, innovatieve ondernemingen, werkgelegenheid en scholing, plattelandsontwikkeling en visserij.

LITOUWEN

Oppervlakte: 65 200 km²
Bevolking: 3 463 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
 39 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Het Litouwse programma (895 miljoen euro) concentreert zich op de verbetering van de infrastructuur, de ontwikkeling van menselijke hulpbronnen, het concurrentievermogen van ondernemingen, plattelandsontwikkeling, landbouw en visserij.

In een Sloveens chemisch lab

grafische concentratie en de uitvoering van de steun. Ook andere modellen werden voorgesteld, met name door het Verenigd Koninkrijk.

Conclusies

De uitbreiding betekent een aantal grote uitdagingen voor de economische en sociale cohesie in de EU. Wanneer convergentie tussen de nieuwe en de bestaande lidstaten moet worden bereikt, is men het er algemeen over eens dat daarvoor een aanzienlijke en blijvende inspanning van de EU voor de toetredende landen nodig is in een periode van 30 tot 40 jaar. Tegelijkertijd moeten de armere lidstaten van de EU-15 de kans krijgen verdere vooruitgang te boeken bij het inlopen van de achterstanden op de rijkere landen. Om zo veel mogelijk van deze steun gebruik te maken, moet een aantal belangrijke lessen worden getrokken uit recente evaluaties van de effecten van EU-financiering en de beleidsomgeving waarin deze wordt verstrekt.

Of en hoe het EU-cohesiebeleid zal worden voortgezet buiten de minder ontwikkelde landen en regio's is veel minder zeker. Een centraal punt is de relatie tussen de beide EU-doelstellingen voor concurrentievermogen en cohesie. Aan de ene kant wordt de EU duidelijk onder druk gezet om zich

terug te trekken uit financieringen buiten doelstelling 1 en zich zoals afgesproken in de agenda van Lissabon te concentreren op de stimulering van groei en concurrentievermogen in Europa. Dit moet dan gebeuren via investeringen in O&O, innovatie, hoger onderwijs, vaardigheden en netwerken. Anderzijds bestaat er zorg over de mogelijke afbouw van EU-steun aan lopende structuuraanpassingen in industriële en plattelandsgroepen.

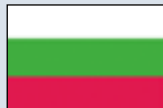
Deze zorg wordt nog versterkt door het feit dat de aandacht in het nationaal regionaal beleid van veel rijkere landen verschuift van de traditionele gerichtheid op „probleemgebieden” naar een ondersteuning van alle regio's binnen een land. Het is opvallend dat de verschillen binnen de lidstaten in de afgelopen jaren groter zijn geworden. Nieuw regionaal beleid zou de nationale en (deels) regionale groei en concurrentievermogen kunnen versterken, maar wel met grotere verschillen tussen regio's als gevolg. Veel regio's willen ook de meerwaarde vasthouden die zij ontvingen in het kader van de structuurfondsen — partnerschap, strategisch denken, meerjarenprogrammering, uitwisseling van ervaringen — hoewel deze punten in steeds sterkere mate ook deel gaan uitmaken van nationaal beleid voor regionale ontwikkeling.

Ten slotte kunnen de gevolgen van de hervormingen van het cohesiebeleid van de EU niet los worden gezien van andere ontwikkelingen. Voor veel plattelandsgebieden zijn de ontvangsten in het kader van het GLB veel hoger en gaat het vooral om de toekomstige financiering van beleid voor plattelandsontwikkeling in het kader van de „tweede pijler”. Meer in het algemeen is de controle op overheidssteun een belangrijke bijdrage aan cohesie. Er bestaat bij lidstaten terecht zorg over de noodzaak voor meer subsidiariteit en flexibiliteit bij het gebruik van regionale steun, met name in regio's die anders niet meer in aanmerking zouden komen voor zowel structuurfondsen als regionale steun. Tegelijkertijd is het van belang dat de vooruitgang die in de afgelopen twintig jaar is geboekt bij het verminderen van de wedijver om subsidie en het „egaliseren van het speelveld” voor steun niet wordt ondermijnd.

Meer informatie:

http://europa.eu.int/abc/governments/new_eu_members/index_en.htm

SLOVENIË	
Oppervlakte: 20 273 km ² Bevolking: 1 995 000 inw. Index BBP/inw. (2002): 69 (EU-15 = 100)	
Strategie van de structuurfondsen (2004-2006) Slovenië (237,5 miljoen euro) wil zich concentreren op drie prioriteiten: bevordering van het concurrentievermogen van de productiesector, ontwikkeling van menselijke hulpbronnen en werkgelegenheid en herstructurering van landbouw, bosbouw en visserij.	

BULGARIJE	
Oppervlakte: 110 910 km ² Bevolking: 7 846 000 inw. Index BBP/inw. (2002): 26 (EU-15 = 100)	

ROEMENIË	
Oppervlakte: 237 500 km ² Bevolking: 21 773 000 inw. Index BBP/inw. (2002): 27 (EU-15 = 100)	

LETLAND**Verwerking van huishoudelijk afval in Ventspils**

Totale kosten: 6 190 000 euro
EU-bijdrage: 3 033 100 euro

„De regio Ventspils (60 000 inw.) aan de Oostzee heeft geen plaatsen waar afval kan worden begraven en de 13 bestaande stortplaatsen werken zonder milieunormen. Dit ISPA-project omvat de aanleg van een locatie waar afval kan worden begraven en de bouw van een overslagdepot voor gevaarlijk afval, verbetering van de toegangsweg, aanschaf van het noodzakelijke materieel (containers, auto's, pers e.d.), financiering van een publiekscampagne, invoering van een bewakingssysteem voor het grond- en oppervlaktewater, sluiting en sanering van de huidige stortplaatsen (circa 31 ha), invoeren van gescheiden inzameling en recycling van papier, karton, glas en metaal.”

Anita Bisofa, projectleider, ministerie van Milieu van de Republiek Letland
anita.bisofa@vidm.gov.lv

LITOUWEN**Herstel van de autoweg Vilnius-Kaunas-Klaipeda**

Totale kosten: 27 170 000 euro
EU-bijdrage: 20 380 000 euro

„De autoweg Vilnius-Kaunas-Klaipeda (293,3 km) is een van de belangrijkste verkeersaders van Litouwen en voldoet niet aan de Europese normen. Door de groei van het wegverkeer ging deze weg snel achteruit. Dit eerste ISPA-wegenbouwproject bestond uit verbetering van het wegdek en de bermen over een afstand van 37 km, volledige vernieuwing van het wegdek over een afstand van 119 km, herstel van 27 bruggen en viaducten, verbetering van de veiligheid (opritten, bebording, markering enz.). De werkzaamheden werden in december 2002 voltooid.”

Gintautas Predkelis, ministerie van Verkeer en Communicatie van Litouwen
gintas.tid@transp.lt

ROEMENIË**Verwerking van afvalwater in Craiova**

Totale kosten: 70 378 000 euro
EU-bijdrage: 52 783 500 euro

„Craiova (320 000 inw.) is een van de grootste steden in Roemenië en beschikt niet meer over een waterzuivering. Daarnaast is het rioleringsstelsel onvolledig. Afvalwater wordt ongezuiverd geloosd in een kanaal dat door Craiova loopt of in een meer in een recreatiegebied, dat in verbinding staat met de Jiu, een zijrivier van de Donau. Het project bestaat uit drie delen: sanering en modernisering van de waterzuivering; uitbreiding van het rioleringsstelsel; technische ondersteuning en administratieve versterking.”

Daniela Beuran, ISPA-eenheid Milieu-infrastructuur, ministerie van Financiën van Roemenië
bdana@cfcu.ansit.ro

SLOVENIË**Modernisering van de spoorlijn Ljubljana-Zidani Most-Maribor**

Totale kosten: 25 803 500 euro
EU-bijdrage: 10 063 365 euro

„Het project omvat de renovatie — in de periode tot december 2006 — van 22,1 km spoor in vijf stations en op vijf baanvakken van de spoorlijn (Hoce-MB Tezno en MB Tezno-Maribor). Daarbij worden infrastructuurvoorzieningen gerealiseerd die zijn aangepast aan hogesnelheidsverkeer en intermodaal verkeer mogelijk maken. Door het project kunnen de snelheidsbeperkingen worden opgeheven die opstoppen veroorzaken en kunnen treinen met een snelheid van 160 km/h en een asdruk van 22,5 ton rijden op de gemoderniseerde baanvakken. Deze modernisering vindt plaats op bestaand spoor en heeft geen nadelige milieueffecten.”

Breda Kriznar, ministerie van Verkeer van Slovenië
breda.kriznar@gov.si

Europees geld voor Podlasie (Polen)

Generale repetitie

ISPA, Phare, Sapard... Al een aantal jaren draait het noorden van Podlasie mee in de communautaire programma's die bijdragen aan verbetering van de infrastructuur, het milieu, het concurrentievermogen van het bedrijfsleven en het leefklimaat van de bewoners van deze regio in het uiterste oosten van de nieuwe Unie. Daarbij worden betrokkenen en beslissers vertrouwd gemaakt met de Europese spelregels.

Een land van meren en rivieren

„Geloof u nou niet dat ze klaarstaan om bij de Europese Unie te komen?“, is de prikkelende en humoristische vraag van Andrzej Chrobak, de belangrijkste adviseur voor transnationale samenwerking van het Bureau voor herstructurering en modernisering van de landbouw (ARIMR), dat het Sapard-programma ⁽⁵⁾ in Polen beheert. Hij brengt met zijn Franse gast een bezoek aan een aantal landbouwbedrijven die gelden uit het programma ontvangen, waaronder het bedrijf van Jadwiga en Zdislaw Sidorek, melkveehouders in Jeleniewo, die met 144 000 euro steun van Sapard hun nieuwe stal waar 35 koeien vrij rondlopen, konden aanpassen aan de Europese normen. „We hebben inmiddels een tweede aanvraag ingediend“, zegt Zdislaw. „Deze keer voor 10 000 euro voor de aanschaf van een nieuw type matras voor het welzijn van de dieren.“ De werkwijze van de Sidoreks is kenmerkend voor deze jonge Poolse boeren die vastbesloten zijn om hun bedrijf na de toetreding van hun land tot de Europese Unie in stand te houden en verder te ontwikkelen. „Het zijn echte wilskrachtige en ongecompliceerde ondernemers met een open oog

voor innovatie“, voegt Grzegorz Chelminski van het regiokantoor van het ARIMR eraan toe.

We zijn in het noorden van de *voivodie* (regio) Podlasie, om precies te zijn in de *poviats* (districten) Augustow, Suwalki, Grajewo en Sejny, in het uiterste noordoosten van Polen, aan de grens van Polen met Wit-Rusland en Litouwen. De Russische enclave Kaliningrad ligt eveneens op korte afstand. In dit gebied is de melkveehouderij de belangrijkste landbouwactiviteit. Sapard financiert dus vooral investeringen die zijn gericht op verbetering van de productie en op milieuvriendelijk draaiende melkveehouderijen: inkuilmateriaal, melkmachines, installaties voor de verwerking van dierlijk afval, meststrooiers enz. De enige angst van de Sidoreks is „dat we straks de enige melkveehouders in ons kanton zijn die aan de Europese normen voldoen, waardoor de melkfabriek de melk vanwege een te laag rendement niet meer komt ophalen. De meeste mensen hier nemen een afwachtende houding aan: veel boeren zullen pas na de toetreding besluiten of zij hun bedrijf al dan niet voortzetten.“

⁽⁵⁾ Sapard („Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development“ — speciaal toetredingsprogramma voor landbouw en plattelandontwikkeling) ging in 2000 van start met als doel het bevorderen van de aanpassing van landbouwstructuren en plattelandsgedebieden in de kandidaat-landen in Midden- en Oost-Europa.

En nu we het toch over die melkfabriek hebben: de fabriek in Grajewo (450 banen) is een van de zes productielocaties van de coöperatie „Mlekpól”, die 13 000 leden en 15 000 toeleverende boeren telt. De grootste Poolse producent van houdbare melk is actief in Mazurië in het noorden van Podlasie maar verkoopt zijn producten in het hele land. Het bedrijf heeft hier 4 miljoen euro geïnvesteerd in de bouw van een productie-eenheid voor boter. 40 % van de kosten van deze geavanceerde fabriek — „het neusje van de zalm in Europa” volgens productiedirecteur Groszyk Zbigniew — werden door Sapard gedragen.

Te voet, te paard of per kajak

Met in 2001 een BBP per inwoner van slechts 31 % van het gemiddelde van de EU-15 (tegen 41 % voor heel Polen en 64 % voor de regio Warschau) is Podlasie een arme regio die echter wel veel mogelijkheden biedt. Het noordelijke deel heeft met name op toeristisch gebied een aantal belangrijke troeven in handen: dit gebied wordt doorsneden door de „Via Baltica” (E67), de kortste route tussen Finland en Midden-Europa via de Baltische staten, en telt duizend meren. Het is voor een deel bedekt met uitgestrekte bosgebieden, waaronder een van de laatste oerbossen van Europa. Het is een paradijs voor outdooractiviteiten te voet, per fiets, te paard, per boot maar vooral per kano of kajak. Op het immense netwerk van meren en het kanaal van Augustow, gebouwd naar het voorbeeld van het Franse Canal du Midi, zijn namelijk meerdaagse tochten per kano, kajak of andere vaartuigen mogelijk. Deze mogelijkheden worden al rechtstreeks benut: in Augustow (30 000 inw.) zijn drie boten- en jachtenbouwers goed voor maar liefst 1 000 banen.

Met steun van Phare ⁽⁶⁾ is de gemeente Augustow van start gegaan met een ambitieus programma (7 miljoen euro, waarvan 4,2 miljoen bijgedragen door de Gemeenschap) voor stadsvernieuwing en toeristische ontwikkeling rondom het kanaal. De gemeentelijke overheid beschouwt het toerisme als een belangrijke spil in de ontwikkeling van deze stad die sinds 1993 de status van kuuroord heeft, 4 000 hotelbedden telt en jaarlijks 100 000 bezoekers ontvangt. „We moeten proberen om het seizoen te verlengen. Momenteel concentreert

zich dat namelijk nog in de maanden juli en augustus. Daarnaast moeten we meer buitenlandse toeristen trekken om zo veel mogelijk werkgelegenheid te scheppen”, legt burgemeester Leslek Cieslik uit. Ondanks de aanwezigheid van de scheepsbouw, de montage van landbouwmachines, de kuursector en een sigarettenfabriek is de werkloosheid in Augustow zelfs in de zomer nog nooit lager geweest dan 16 %.

Kanaal

Het Phare-project voor verbetering en vermarkting van het kanaal van Augustow wordt volgens de delegatie van de Europese Commissie in Warschau als een van de meest gecompliceerde Europese projecten in Polen beschouwd. „Verfraaiing en vercommercialisering van het Augustow-kanaal” omvatte het herstel van 2 800 meter kanaaloever. Het beslaat ook de restauratie van de vijf belangrijkste straten in de stad die naar het kanaal lopen, waaronder een deel van de Via Baltica en het herstel, uiteenlopend van leidingen via het plaveisel tot de verlichting en het straatmeubilair. Tevens de bouw van een informatiecentrum (in een futuristische bootvormige architectuur) met VVV-balie, restaurant, conferentiezaal e.d. Daarnaast is een aantal plaatsen in het centrum van de stad aangewezen voor de vestiging van bedrijven. Het geheel werd uitgevoerd in de periode voorjaar-winter 2003 en is een geïntegreerd project waarbinnen economische ontwikkeling en leefklimaat van de bewoners hand in hand gaan.

„We moeten nu nog zorgen voor het materiaal — website, brochures, stand enz. — waarmee we het kanaal in het buitenland kunnen promoten”, zegt Jerzy Demianczuk, projectleider en loco-burgemeester van Augustow. Hij voegt eraan toe dat dit project in Augustow nog maar het begin is. „We hopen dat het project verderop aan het kanaal een vervolg kan krijgen. Dat kanaal telt in Polen veertien sluizen, waaronder een op de grens met Wit-Rusland, en nog eens vier in dat land zelf. De Wit-Russische autoriteiten hebben overigens onlangs besloten om deze sluizen in de periode tot 2005 te gaan restaureren en zelfs om bij de grenssluis een douanepost te vestigen, zodat het kanotoerisme minder hinder ondervindt van de noodzakelijke grensformaliteiten.”

Begunstigden van Sapard: van boerderij naar melkfabriek

⁽⁶⁾ Phare was oorspronkelijk bedoeld voor Polen en Hongarije („Pologne, Hongrie, Aide à la Restructuration Economique” — hulp aan de economische herstructurering van Polen en Hongarije) en heeft activiteiten in alle kandidaat-landen in Midden- en Oost-Europa. De activiteiten van Phare richten zich op twee prioriteiten: ondersteunen van de overheden in kandidaat-landen bij het verwerven van de noodzakelijke vermogens om het communautaire acquis uit te voeren en steunen van investeringen op de gebieden waarop zij het meest noodzakelijk zijn: basisinfrastructuur, bedrijven, sociale maatregelen.

Op 31 km ten noorden van Augustow is Suwalki (68 000 inw.), meer een industriestad. Het MKB telt er zo'n 150 ondernemingen, die actief zijn in de primaire en secundaire verwerking van hout. Daarnaast wordt er kaas en gevogelte geproduceerd en is er lichte metaalindustrie gevestigd. In een in 1996 ingerichte vrije zone is een twintigtal bedrijven actief op een groot aantal gebieden. Desondanks kent de stad een werkloosheid van meer dan 22 %, met sociale problemen en criminaliteit tot gevolg.

Tussen 1995 en 1999 heeft de gemeente Suwalki negen Phare-projecten uitgevoerd voor een totaalbedrag van 1,7 miljoen euro, waarvan 0,6 miljoen van de Gemeenschap. Deze projecten omvatten met name de aanleg van wegen en kleine stadsinfrastructuur. Een Phare-programma „Economische en sociale cohesie 2002” is medefinancier (1,94 miljoen euro op een totaal van 2,88 miljoen) van de bouw in Suwalki van technische infrastructuur en toegangswegen tot 25 ha bedrijventerreinen.

Daarnaast was Suwalki een van de eerste ontvangers van ISPA-steun ⁽⁷⁾ in Polen. Het in 2001 gestarte project „Waterverbetering in Suwalki” (totale kosten: 12,468 miljoen euro, waarvan 50 % voor rekening van de Unie) moet alle rioleringen en waterleidingen van de stad en de omringende dorpen aanpassen aan de Europese normen: aanleg van 25 km hoofdwatervatleiding, 55 km leidingen, bouw van 44 pompstations en 2 afvalwaterzuiveringen; bouw van een waterzuiveringsinstallatie met een capaciteit van 600 m³ per uur; bouw in het zuiveringsstation van Suwalki van cogeneratoren die gebruikmaken van duurzame energie en met name van biogas; aanschaf van apparatuur voor het op afstand bedienen van 9 pompstations; ontwikkelen van een masterplan voor waterbeheer.

Milieu, economie, voorlichting

Het ISPA-project draagt niet alleen bij aan een beter leefklimaat voor de plaatselijke bevolking, maar ook aan de bescherming van het unieke watermilieu in het nationaal park Wigry (150 km²), waaraan een aantal kernen van de gemeente Suwalki is gelegen. *„Dit andere gunstige effect van het project is voor milieu en economie van groot belang”,* legt burgemeester Jozef Gajewski van Suwalki uit. *„Het toerisme is voor ons ook een belangrijk ontwikkelingsgebied en met zijn meren en bevers is het park onze belangrijkste attractie.”* Waarna de burgemeester nog een lange lijst projecten opsomt die hij ook graag wil uitvoeren: revitalisering van het stadscentrum, renovatie van 146 oude gebouwen, verbetering van een klein vliegveld, aanleg van fiets- en ruitersporen en langlaufpistes enz. *„Aan ideeën geen gebrek. Ook aan middelen niet... Wat vooral ontbreekt zijn echter goede verbindingen met de omgeving, zodat de regio uit zijn isolement kan komen.”*

„We zouden ook graag een wetenschapspark willen oprichten, en een centrum voor grensoverschrijdende innovatie met Litouwen”, vult Przybysz Darlusz aan. Hij is verantwoordelijk voor de ISPA-milieuprojecten in de gemeente Suwalki. *„Met het ISPA voeren we ook een aantal kleinere projecten uit, die bijzonder nuttig kunnen zijn voor de grensoverschrijdende sa-*

■ Suwalki: waterzuiveringsinstallatie gefinancierd door ISPA

menwerking. Dat geldt bijvoorbeeld voor de scheiders van afvalwater in de Czarna Hacza, die ook in Litouwen stroomt.”

Directeur Witlasiak Rychlik van het waterbedrijf in Suwalki is van mening dat het door hem uitgevoerde ISPA-project nog een andere verdienste heeft: *„Ik vind dat we met betrekking tot methodieken veel hebben geleerd van het ISPA. Door deze projecten zijn we vertrouwd geraakt met de geest, de procedures en de goede praktijken in de Gemeenschap. Neemt u van mij aan dat we absoluut klaarstaan om erbij te komen!”*

Contactadres:

Delegatie van de Europese Commissie in Polen
Warsaw Financial Center, 29 Floor
Emilii Plater, 53, PL-00-113 Warszawa
Tel. (48) 225 20 82 00 — Fax (48) 225 20 82 82
E-mail: delegation-poland@cec.eu.int

POLEN

Oppervlakte: 312 685 km²
Bevolking: 38 219 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
41 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Met Polen is overeenstemming bereikt over een communautair bestek (8 276 miljoen euro) dat vier prioritaire gebieden omvat: ondernemingen, menselijk kapitaal, infrastructuur en plattelands- en stadsontwikkeling.

⁽⁷⁾ ISPA („Pretoetredingsinstrument voor structuurbeleid”) steunt grootschalige investeringen in vervoers- en milieu-infrastructuur in Bulgarije, de Tsjechische Republiek, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije. In de periode 2000-2004 heeft de Europese Commissie 324 projecten goedgekeurd. Daarmee was de ISPA-bijdrage goed voor in totaal 7 miljard euro.

Cyprus

„Verjongingskuur voor het oude Nicosia”

Athina Papadopoulou, architect-conservator (Nicosia Master Plan)

De binnen de oude omringing van Nicosia gelegen wijk Omeriye was bij uitstek geschikt voor het uitvoeren van een stadsvernieuwingsproject. Omeriye was lange tijd een van de rijkste wijken

van de stad en herbergt een indrukwekkend aantal karakteristieke monumenten en gebouwen in traditionele Cypriotische architectuur. Door de abrupte opdeling van Nicosia in 1974 veranderde Omeriye echter in een verwaarloosd en vervallen gebied.

Daarom werd een renovatieproject opgezet om de historische gebouwen te restaureren en een nieuwe bestemming te geven, om op die manier de stedelijke structuur te herstellen. Tegelijkertijd moest het project een voorbeeldfunctie vervullen om anderen te stimuleren soortgelijke projecten op te pakken.

„Uiteraard hebben we een beroep gedaan op het programma „Partnership for the Future”, dat in oktober 2001 door de Europese Unie werd gestart in samenwerking met de Verenigde Naties en hun technische organisatie UNOPS (*United Nations Office for Project Services*). Een belangrijk onderdeel van het programma is het herstel van het oude Nicosia naar de geest en de letter van het „Nicosia Master Plan”. Dit stedenbouwkundige plan werd gezamenlijk ontwikkeld door de gemeente Nicosia, het ministerie van Stedenbouw en Huisvesting en het

UNDP (het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties), en wordt uitgevoerd in samenwerking met de twee gemeenschappen (de Griekse en Turkse) in de stad.

De restauratie van Omeriye werd in drie fasen uitgevoerd:

- > een eerste fase (november 2002-mei 2003) omvatte het herstel van rioleringen, wegen en trottoirs;
- > tijdens de tweede fase (februari 2003-oktober 2003) konden het oude badhuis van Omeriye uit de Ottomaanse tijd (16e eeuw) en zijn omgeving worden aangepakt;
- > de derde fase (februari 2003-juli 2003) omvatte het herstel van de tuinen en de noordgevel van de moskee van Omeriye, het oude Augustijnerklooster uit de 14e eeuw.

Dankzij deze investering van 1,24 miljoen euro, waarvan 1,16 miljoen van de Europese Unie, heeft Omeriye zijn schoonheid en jeugd teruggevonden. Opgemerkt moet worden dat eenderde van de Europese pretoetredingsfondsen voor Cyprus worden gebruikt voor zogenoemde bicommunautaire projecten (circa 4 miljoen euro op de sinds 2000 jaarlijks toegekende 12 miljoen).

Contactadres

Athina Papadopoulou
Nicosia Master Plan
Tel. (357) 22 79 75 42
Fax (357) 22 30 41 44
E-mail: masterplan3@nicosia.org.cy
Internet: <http://www.nicosia.org.cy>
<http://www.undp-unops-pff.org>

CYPRUS

Oppervlakte: 9 250 km²
Bevolking: 715 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
76 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

Voor Cyprus is het EPD voor doelstelling 2 (28 miljoen euro) gericht op duurzame plattelandsontwikkeling en de ontwikkeling van probleemgebieden in de steden. Het EPD voor doelstelling 3 (22 miljoen euro) beoogt meer dynamiek te brengen in de arbeidsmarkt en onderwijs en permanente educatie te bevorderen. Cyprus ontvangt bovendien een bedrag van 3,4 miljoen euro uit een steunprogramma voor de visserij.

Estland

„Topproject”

Eero Pärasmäe, hoofd van de eenheid Externe fondsen van het ministerie van Economische Zaken en Communicatie in Estland

„Toen mij werd gevraagd om iets te vertellen over een door de Europese Unie medegefinancierd project in Estland, heb ik er de lijst bij gepakt van Phare-projecten die overal in het land worden uitgevoerd. Volgens had ik kunnen kiezen voor een zeer innovatief project, of misschien wel voor een project dat veel werkgelegenheid oplevert. In plaats daarvan is mijn keuze gevallen op een relatief bescheiden toeristisch project. Het recreatie- en sportcentrum van Haanja, dichtbij de zuidgrens van Estland, is namelijk voor mij zowel qua doelstelling als qua uitvoering een bijzonder goed voorbeeld van regionale ontwikkeling.

Het project is ontstaan in 1999 toen bij het ministerie van Economische Zaken projectvoorstellen konden worden ingediend voor het Phare-ESC-programma ⁽⁸⁾ 2000. Het graafschap Võru en de gemeente Haanja hebben hun krachten gebundeld en een voorstel gedaan voor de bouw van een recreatiecentrum aan de voet van de hoogste heuvel van Estland en zelfs van alle Baltische staten, de Suur Munamägi („moederheuvel”), met een hoogte van... 318 m.

Door zijn reliëf trekt de regio Haanja al sinds lang veel bezoekers, die er in de winter komen langlaufen en in de zomer mountainbiken. Een infrastructuur voor bezoekers ontbrak echter. Aan de ene kant moest er dus een multifunctioneel centrum komen (met kleedruimten, kantine, skiverhuur e.d.) terwijl anderzijds de pistes moesten worden aangepast aan de eisen van de internationale skifederatie, zodat ook wedstrijden op hoog niveau zouden kunnen worden georganiseerd. Daarvoor moesten de bestaande pistes worden verlegd en verbreed en moesten er een speciale sneeuwplough en ander onderhoudsmaterieel worden aangeschaft. Ook het verlichten van de pistes was van groot

belang, omdat het hier in de winter maar 6 of 7 uur per dag licht is. Ten slotte was er vooral behoefte aan een marketingplan voor het promoten van het centrum in Estland en onze buurlanden.

De grootste problemen ontstonden in de uitvoeringsfase. De milieueffectrapportage en het ontwerp van de infrastructuur kostten veel tijd en moeite. Toen het programma van eisen voor de technische voorzieningen en de architectonische aspecten was voltooid, bleek dat de middelen voor het project niet geheel toereikend waren. Maar zoals men zegt: waar een wil is, is een weg; de gemeente kwam meteen met meer geld en de landelijke overheid van Estland bleef niet achter. In dit opzicht hebben we tijdens de uitvoering van het programma geleerd hoe enorm belangrijk het is om te kunnen rekenen op een goede samenwerking tussen lokale en landelijke overheden.

Het resultaat: we hebben een fantastisch multifunctioneel centrum gebouwd dat perfect in zijn omgeving past. In de winter wordt het gebruikt door skiërs en in de zomer door mountainbikers, wandelaars en trekkers die komen genieten van het uitzicht op dit hoogste punt van Estland. Het gebouw biedt ruimte aan 60 personen voor vergaderingen. Skiërs hebben de keuze uit pistes van 1, 3, 5 of 10 km. Op een uitstekend verlichte piste van 3,2 km kan tot 9 uur 's avonds worden geskied. Het project heeft in totaal 636 000 euro gekost. Daarvan heeft de Europese Unie 395 000 euro voor haar rekening genomen, de regering van Estland 117 000 en de gemeente Haanja 124 000.

Bij de opening van het recreatie- en sportcentrum Haanja in december 2003 wist Mati Alaver, de trainer van het Estse langlaufteam en van meerdere Estse medaillewinnaars bij Olympische Spelen en wereldkampioenschappen, het succes van dit project heel treffend te verwoorden: „Door de bouw van een recreatie- en sportcentrum in deze regio heeft de overheid zijn taak voor de sportliefhebber vervuld.” Ik denk dat zijn toespraak een duidelijk signaal was aan het projectteam, dat drie jaar lang keihard heeft gewerkt om dit project tot een goed einde te brengen.

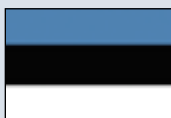
De uitvoering van een eerste project met Europees geld voor economische en sociale cohesie was geen geringe opgave voor een kleine gemeente als Haanja. Het succes heeft echter geleid tot de goedkeuring van een nieuw Phare-ESC-project, waarmee in 2004 zal worden begonnen. Deze keer gaat het om de complete renovatie van de toren die in 1939 werd gebouwd op het hoogste punt van Estland en in 1969 voor het laatst onder handen werd genomen.”

ESTLAND

Oppervlakte: 45 226 km²

Bevolking: 1 356 000 inw.

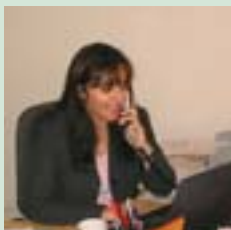
Index BBP/inw. (2002):
40 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006):

In Estland zijn vier prioriteiten vastgelegd voor structuurmaatregelen (371 miljoen euro): ontwikkeling van menselijke hulpbronnen, concurrentievermogen van de ondernemingen, ondersteuning van landbouw, visserij en plattelandontwikkeling, verbetering van infrastructuur en lokale ontwikkeling.

⁽⁸⁾ ESC: Economic and Social Cohesion (Economische en sociale cohesie).

Malta**„Het milieu de grote winnaar in Malta's enig programmeringsdocument 2004-2006”****Marlene Bonnici**, *directrice van de Maltese beheersinstantie voor de structuurfondsen en het Cohesiefonds*

„Malta is een van de dichtst bevolkte landen ter wereld en heeft met 1 200 inwoners per vierkante kilometer veruit de hoogste bevolkingsdichtheid in de Europese Unie.

Bovendien bestaat de archipel uit drie eilanden met een zeer kwetsbaar milieu. Malta heeft ook een bloeiende toeristenindustrie met meer dan 1 miljoen gasten per jaar. Onder meer door de sterke verstedelijking van het gebied waarin wij leven en de economische ontwikkeling die het land in de jaren negentig heeft doorgemaakt, is het milieu op de eilanden onder grote druk komen te staan.

De overheidsuitgaven voor het milieu zijn in de afgelopen jaren sterk gestegen. De verplichting om het acquis over te nemen heeft de samenwerking met niet-gouvernementele organisaties bovendien versterkt en was ook van invloed op de totstandkoming van nieuwe wetgeving. Er was ook een gunstige invloed op de handhaving, al moet er nog veel worden gedaan, met name op het gebied van milieu-infrastructuur.

In de aanloop naar de toetreding moest in Malta enorm veel wetgeving worden omgezet zonder dat de Europese Unie veel steun verleende voor de infrastructuur. Malta kwam niet in aanmerking voor ISPA-steun maar in het pretoetredingsprogramma van 2003 ontstonden wel mogelijkheden voor medefinanciering van een klein infrastructuurproject. Malta koos daarbij voor het milieu en werkt momenteel aan de uitvoering van een project over waterbehandeling voor het eiland Gozo. Anders dan bij ISPA-steun financierde Malta dit project echter voor 50 % met eigen geld. Malta is dit aan het milieu verplicht.

Bij de voorbereiding van Malta's programmeringsdocument voor de structuurfondsen besloot de Maltese regering bewust om het meeste geld dat Malta na de toetreding krijgt ten goede te laten komen aan de milieusector. Dit ging uiteraard ten koste van andere sectoren en prioriteiten die ook van vitaal belang voor Malta's ontwikkeling zijn. De regering deed deze grote inspanning met het oog op het behoud van de eilanden en hun ecosystemen. Het besluit was ook niet gebaseerd op kortzichtigheid, maar was meer een streven om te investeren in de toekomst van het land en toekomstige generaties. Het werd door alle partners aanvaard, hoewel een aantal organisaties liever had gezien dat andere projecten de prioriteit hadden gehad.

In het kader van het enig programmeringsdocument treft Malta voorbereidingen voor de uitvoering van projecten op onder meer het gebied van afvalbeheer, drinkwater, waterbehandeling, luchtkwaliteit en natuurbescherming. Het is ook de bedoeling dat er een voorlichtingscampagne komt om deze projecten te ondersteunen en ze zichtbaarder te maken. Naast deze projecten zullen in het kader van het Cohesiefonds ook andere milieuprojecten worden uitgevoerd (met name op het gebied van vast afval). Ook hier heeft Malta besloten om meer dan 60 % van de gelden (veel meer dan de verplichte 50 %) te besteden aan het milieu. Dit ging ten koste van eveneens noodzakelijke investeringen in de vervoersinfrastructuur die op korte termijn veel zichtbaarder effecten zouden hebben gehad.

In dit opzicht hopen we voor de lange termijn een goede slag te slaan voor het leefklimaat van alle — ook toekomstige — burgers, en voor het leefklimaat van de honderdduizenden toeristen die ons jaarlijks bezoeken.”

MALTA

Oppervlakte: 316 km²
Bevolking: 397 000 inw.
Index BBP/inw. (2002):
 69 (EU-15 = 100)

Strategie van de structuurfondsen (2004-2006)

De strategie van Malta (63,2 miljoen euro) voorziet in strategische investeringen, versterking van het concurrentievermogen van de productiebedrijven en de bedrijven in de toeristenbranche, bevordering van arbeidsintegratie en opleiding, en de uitvoering van maatregelen ten behoeve van plattelandontwikkeling en visserij. Speciale ondersteuning wordt gegeven aan het eiland Gozo.

BULGARIJE

Culturele Donauroute

Totale kosten (kaarten): 290 886 euro
EU-bijdrage: 122 977 euro

„De gedachte achter dit Interreg III B-project waaraan wordt deelgenomen door alle landen die door deze grote rivier worden doorsneden (met name Bulgarije) is dat de culturele diversiteit van het Donauekken ten dienste moet worden gesteld van de regionale ontwikkeling. Een van de acties was de productie van een basiskaart van de Donauregio op schaal 1:500 000. Daarvan werd een digitale kaart gemaakt met culturele bezienswaardigheden, in aanvulling op een catalogus van het industrieel erfgoed aan de oevers van de Donau.”

Eugen Scherer, projectleider
post.k1@noel.gv.at

HONGARIJE

Industrial Parks Partnership Programme (IPPP)

Totale kosten: 40 534 euro
EU-bijdrage: 21 687 euro

„Het partnerschapsprogramma tussen industrieparken (IPPP) werd gefinancierd in het kader van het Interreg II C CADSES-programma (Midden-Europa, de Adriatische en Donauregio en Zuidoost-Europa) en beoogt de totstandkoming van netwerken voor samenwerking tussen bedrijfsparken en -terreinen in de doelregio om de uitwisseling van informatie en kennis te bevorderen. In het kader van het IPPP werden met name netwerken tussen industrieparken totstandgebracht. Daarnaast werden internationale opleidingen, studiereizen, workshops en seminars georganiseerd. Het project heeft geresulteerd in de totstandkoming van netwerken en informatiestromen tussen Hongaarse, Italiaanse en Roemeense partners.”

György Márton, adjunct-directeur Ontwikkeling,
 South-Transdanubian Regional Development Agency
martongy@ddrft.hu

TSJECHISCHE REPUBLIEK

Grensoverschrijdend netwerk van fietsroutes

Totale kosten (bebording): 15 993 euro
EU-bijdrage: 6 862 euro

„De Egrengis-Euregio heeft in het vierlandengebied van Boheemen, Beieren, Saksen en Thüringen een netwerk van fietsroutes ontwikkeld met een totale lengte van 500 km. Sport, toerisme, cultuur en ontdekking gaan hier hand in hand. Dit Phare-CBC-project (*) omvatte het uitzetten en beborden van de route en de productie van een gids waarin de diverse onderdelen van de route en de bezienswaardigheden daarop werden beschreven. Er wordt met name aandacht geschonken aan twee thema's die een verbinding vormen tussen heden en verleden van de deelnemende regio's: de mijnbouw en het kuurwezen. De route doet namelijk een groot aantal kuuroorden aan, en levert in die zin een bijdrage aan de marketingactiviteiten voor het kuurwezen waaraan binnen Interreg wordt gewerkt.”

Lubomír Kovár, directeur, Euregio Egrengis
eurengis@iol.cz

(*) CBC Cross Border Cooperation (grensoverschrijdende samenwerking).

SLOWAKIJE

Bedrijvencentrum Spišská Nova Ves

Totale subsidiabele kosten: 543 532 euro
EU-bijdrage: 325 000 euro

„Het bedrijvencentrum Spišská Nova Ves werd gebouwd tussen december 2002 en oktober 2003 en op 19 februari 2004 officieel geopend. Doel was het verbeteren van de economische omgeving in de regio Spis door het tot stand brengen van een krachtige infrastructuur met een breed scala van diensten voor bedrijven. Het bedrijvencentrum biedt voorzieningen en technische ondersteuning voor starters en bestaande ondernemingen. Tegen gunstige voorwaarden levert het centrum voor ondernemingen en innovatie in een aanvullend pakket diensten aan de bedrijven die in het centrum zijn gevestigd. Binnen het complex kunnen zij maximaal 1 100 m² ruimte en terreinen huren.”

Katarína Krotakova, directeur, BIC Spišská Nova Ves
bicsnv@spisnet.sk

Website van Inforegio

De website van Inforegio biedt een volledig overzicht van het Europese regionale beleid. Het laatste nieuws is te vinden in de newsroom:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

Contactadressen

Europese Commissie, directoraat-generaal Regionaal beleid
 Eenheid 01 Informatie en communicatie
 Thierry Daman
 Tervurenlaan 41, B-1040 Brussel
 Fax (32-2) 296 60 03
 E-mail: regio-info@cec.eu.int
 Internet: http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm

Informatie over regionale steun van de Europese Unie
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8146

© Europese Gemeenschappen, 2004
 Overname van de inhoud van deze uitgave is toegestaan met bronvermelding.

Publicatiebureau

Publications.eu.int